

Bertils värld

Jonas Lagheim

Bertils värld

Författarhuset

Tabell 1: Rankning av personer i Bertil Heligs liv:

- 1) *Bertil.*
Efter en del funderande insåg Bertil att det inte gick att ranka nån annan som etta.
- 2) *Bönan.*
Bertils bästa kompis.
- 3) *Mamma och Pappa.*
Dom fick dela på tredjeplatsen. Det var evigheter sen dom delade på nåt. Så det passade bra att dom gjorde det här. Bertil tänkte i alla fall inte skilja dom åt.
- 4) *Calle.*
Bertils lillebror. Snäll och gullig ibland.
- 5) *Farmor. En riktigt bra farmor.*
Hade nog hävdad sig bra även i konkurrens med en mormor.
- 6) *Annika.*
Pappas fru. Inte så farlig som hon ser ut.
- 9 987) *Adam.*
Ett riktigt pucko. Men trots allt Bertils storebror. Så han måste få en plats bland de 10 000 bästa.
- 5 212 304 199) *(Fem miljarder tvåhundraolov miljoner trehundrafyrtusen etthundraionio) Jonte och Henke.*
Klassens puckon. Deras placeringar sjönk i takt med att jordens befolkning ökade. Om en ny digerdöd bröt ut kan ske de kunde ta sig in bland de fem miljarder bästa igen.

Bertil Helig gillade siffror. Det passade egentligen bra just nu, eftersom han hade mattelektion. Men mattetalen var alldeles för enkla, så Bertil fundrade hellre på andra siffror. Just nu var det fotbolls-siffror som gällde. Det berodde på bänkgrannarnas diskussion.

-Vi vinner i morgon, eller hur!? Tror ni inte det!? sa Bönan.

-Jo! Det är klart vi gör! sa Henke. Vilka möter vi?

- Pallby 4! Ett fjärdelag alltså! Dom kan ju inte vara nåt bra, eller hur!?

- Nej, vi ska ju bara vinna! instämde Jonte. Och jag ska göra mål! Jag känner mig verkligen i form, alltså!

-Jag med, jag är i värsta formen alltså! sa Henke.

Bertil tyckte att klasskompisarnas optimism var en aning överdriven. Backarna, laget som dom alla spelade i, var nämligen inte särskilt framgångsrika.

*Tabell 2: Backarna FF:s tabellrad efter sex matcher i serien: 0 0 6 1-44 0
(Noll vunna, noll oavgjorda, sex förluster, ett gjort mål, fyrtiofyra insläppta, noll poäng)*

Bertil valde att sitta tyst. Han brukade göra det vanligt. Klasskompisarna däremot fortsatte formtoppsdiskussionen.

-Såg ni vilket skott jag fick på rasten? sa Jonte, för att understryka sin toppform.

-Ja, och det var jag som passade! sa Henke.

-... fast det var ju bandy, sa Bertil.

Han kunde inte låta bli. Jonte och Henke hade helt klart blandat ihop sporterna. Det var faktiskt bandy dom hade spelat på rasten. Men Jonte såg inte glad ut åt Bertils upplysning.

-Vadårrå? Är man i form så är man i form, eller hur?

-Precis! Är man så är man! sa Henke.

Bönan nickade. Bertil tog sina sifferkunskaper till hjälp.

-... fast det är klart, sa han. Eftersom Pallby 2 slog oss med 10-0 och Pallby 3 med 5-0, så borde vi ju kunna ha chansen mot Pallby 4 ... 10-0, 5-0, 0-0, liksom ... fattar ni?

Jonte blängde. Bönan och Henke också. Ingen av dom verkade se det positiva i Bertils analys. Bertil tittade på Mohammed istället. Han satt faktiskt och flinade. Men det hade han gjort mer eller mindre oavbrutet i tre veckor. Det var så länge han gått i klassen.

Bertil fick för ovanlighetens skull sista ordet i den här diskussionen. Lill-Mats, klassens nya lärare, närmade sig nämligen killhörnan av klassrummet. Alla dök genast ner i matteböckerna.

Medan han stirrade i boken, fortsatte Bertil fundera på andra siffror. Det hade han tid med, eftersom han låg så långt fram i boken. För han var givetvis oerhört duktig i matte. Och därmed var han otroligt smart. Matte var ju det bästa måttet på intelligens. Bertil hade hört att dom smartaste i världen hade IQ-värden runt 200. Riktigt så smart kanske han inte var själv, han var trots allt bara tolv år. Men 150 borde han ha åtminstone.

Bönan var också ganska smart. Han var Bertils bästa kompis. Hemma var han en riktigt bra sådan. Bjöd på glass och godis, tyckte om precis samma dataspel som Bertil, och hade alltid en massa roliga historier att berätta. Men i skolan kunde han vara riktigt dum. Ibland var han så dum att han höll med Jonte och Henke. Dom var i stort sett alltid dumma. Den dumheten drog ner Bönans värde.

Jonte var verkligen helt otroligt korkad. Han sa alltid en massa dumma saker. Han brukade till exempel säga att Bertil var snygg i håret, men bara de dagar när Bertil hade glömt att kamma sig (vilket tyvärr inte var så sällan.) Och bara när det var maximalt med tjejer i närheten. Sen log Jonte alltid en hånflinande variant av sitt fotomodellsleende (han hade varit med i en reklamfilm för tvättmedel en gång.) Men av nån obegriplig anledning var Jonte nästan lika duktig som Bertil i matte. Därför fick han ändå ett hyfsat IQ-värde.

Tomas sa aldrig nåt taskigt. Han sa aldrig nånting. Han var nästan precis lika tyst som Bertil själv. Ändå fick han ett lågt värde. Han hade nämligen ett problem. Han var helt otroligt usel på matte. En gång när dom lekte kurragömma och skulle räkna till 100 stannade han på 59. Han kunde inte räkna längre.

Mohammed var ny i klassen. Därför var hans värde lite osäkert. Men han hade inte sagt nånting taskigt överhuvudtaget till Bertil. Bara det gjorde honom åtminstone smartare än Jonte och Henke.

Henke, till sist, var längst ned på botten. Han ägnade mattelektionerna åt att rita. Dessutom försökte han alltid säga en massa taskiga saker. Men

egentligen var han för korkad för att klara av det. Hans specialitet var istället att säga "precis" och "exakt" när Jonte hade sagt nåt. Det var han riktigt bra på.

Henke kunde knyta skorna, det var Bertil säker på. Därmed hade han åtminstone en IQ över 25, det hade Bertil sett i en film om schimpanser. Schimpanser kunde inte knyta skorna. Det var nog sällan dom ens hade skor. Henke hade nästan alltid skor.

Tabell 3: IQ = Intelligenskvoter för killarna i klass 6A i Kullaskolan

<i>Bertil</i>	150
<i>Bönan</i>	120
<i>Mohammed</i>	100-120
<i>Jonte</i>	95
<i>Tomas</i>	90
<i>Henke</i>	30

Tyvärr fanns det en tabell till som hade stor betydelse:

Tabell 4: SQ = Snygghetskvoter för killarna i klass 6A i Kullaskolan

<i>Jonte</i>	150
<i>Tomas</i>	120
<i>Bönan</i>	100
<i>Henke</i>	80
<i>Mohammed</i>	80-120
<i>Bertil</i>	???

Jonte var fotomodell. Visserligen bara för tvättmedel än så länge, men det räckte i den här konkurrensen. Och eftersom Bertils utseende var ganska exakt tvärtom mot Jontes, måste han hamna längst ner på listan, även om han inte hade en aning om sitt exakta värde.

För det första led Bertil av kronisk fläskläpp. Hans läppar var överviktiga helt enkelt. Jontes där-
emot var så där precis lagom, så man inte la märke till dom.

Bertils hår skilde sig också fullständigt från Jontes. Jontes var gyllengult och rakt och kunde friseras i vilken riktning som helst. Bertils var brunt och krulligt och stod rätt ut åt alla håll.

Bönan, Henke och Tomas var alla betydligt mer lika Jonte. Samma blonda hår och samma osynliga läppar. Men dom hade alla små skönhetsfläckar, som gjorde att dom inte platsade som tvättmedelsmodeller. Bönan hade sina fula tänder och en jäkligt stöddig uppsyn. På Henke syntes det alltför tydligt att han var född utan hjärna. Tomas var den enda som skulle kunna konkurrera med Jonte, men han saknade fotomodellsleendet, eftersom han aldrig log.

Mohammed hade även här ett mycket osäkert värde. Han såg egentligen ut som alla andra, förutom att hans hår var kolsvart. Dessutom log han mycket mer.

Bertil avbröts i sina funderingar av att det hände nåt oväntat. Dörren öppnades utan knackning och in klev klassens andra lärare, Ingmarie, som egentligen var deras första lärare, eftersom hon haft dom ända sen fyran. Ingmarie brukade visser-

ligen titta in nån gång varje dag, trots att hon bara skulle vara hos dom varannan vecka. Det som nu var oväntat var att hon hade tre helt främmande figurer i släptåg.

Den första såg ut ungefär som Ingmarie, alltså en tant. De andra två såg däremot ut att vara i mer vanlig ålder, alltså tolv. Den ena var en kille, den andra en tjej. Ett visst mummel spred sig, medan Ingmarie och Lill-Mats småpratade med den främmande tanten. Strax vände sig Ingmarie mot klassen och började flina. Det brukade betyda att hon skulle prata.

– Ni undrar förstas varför jag är här? började hon. Kan ni vara tysta därnere! Jo, det är så här ... att ni ska få två nya klasskamrater! Det här är Elin!

Ingmarie knuffade fram den främmande tjejen framför sig. Den främmande tanten följde efter.

– Och det här Elins mamma Stina! fortsatte Ingmarie. Säg hej till Elin och Stina!

– HEEEEJ!!

Elin och Stina nickade till svar och sen fick Stina ordet. Hon berättade att Elin och hon och deras familj, som bara var dom två egentligen, och en katt förstas, precis hade flyttat hit från en annan stad, och att hon hoppades att Elin skulle trivas i klassen och det skulle hon säkert, för klassen verkade ju jättesnäll. Elin blev röd i ansiktet och fick en klapp på kinden av Stina, som sen tackade för sig och gick iväg. Varpå ljudnivån i klassen höjdes nåt snäpp, medan Ingmarie eskorterade Elin till en tom bänk bredvid Emma. Lill-Mats och den främmande killen väntade vid tavlan. Ingmarie gick tillbaka till dom och höjde rösten igen.

– Vi har ju ännu ett nytt ansikte att presentera här idag! skrek hon. Det här är Patrik Ho ...
– Patte, avbröt det nya ansiktet.
– Patrik? försökte Ingmarie.
– Patte, upprepade ansiktet.
– Okej, det här är ... Patte ... ja då kallar vi dig ... Patte. Vi får hälsa dig välkommen också Patte ...
säg hej till Patte!
– HEEJ!!

Patte hade ingen mamma med sig. Ingmarie berättade istället kort att han kom från en annan skola långt bort på andra sidan stan och att han flyttat hit för att ... ja, han skulle börja i den här klassen i alla fall, och nu fick alla se till att vara lika snälla mot honom som dom skulle vara mot Elin. Sen gick Ingmarie iväg och Lill-Mats fick ta över igen.

2

Bertil brukade spela fotboll när han var hemma. Alltså inte fotboll på riktigt, utan på datorn. Han brukade vara Danmark. Det var kul, för dom var lagom bra, inte världsmästare och inte Albanien. Ibland förlorade Bertil till och med matcher med sitt Danmark. Särskilt mot Bönan. Bönan brukade vara Brasilien. Dom förlorade aldrig. Utom ibland, när dom mötte Danmark.

Men den här kvällen kände inte Bertil för att spela efter middagen (han hade spelat cirka tre timmar före.) Kanske berodde det på att det hade serverats kokt torsk med äggsås. Det brukade påverka humöret.

Hursomhelst fick Bertil för sig att spela Trivial Pursuit med sin storebror istället. Det hände ibland att bröderna umgicks och då fick dom ta till neutrala sysselsättningar, som TP. Dom hade nämligen inga gemensamma intressen.

Det kunde kanske tyckas lite opraktiskt, men om nån av dom kom på sig själv med att gilla samma sak som den andre, gav han genast upp det. Från början hade till exempel Adam varit mer intresserad av fotboll än Bertil. Sen började Bertil träna i ett lag. I samma veva började Adam träna på att se ut som han var på väg att kvävas av illamående och

kräkningar när sporten kom på tal.

Adam tyckte däremot om att bygga modeller av krigsflygplan och krigsfartyg. Han tyckte även om att läsa om krig. Och prata om krig. Precis som Bertil tyckte om att läsa om och prata om sport. Och sporta. Bertil drog därmed slutsatsen att Adam tyckte om att kriga. Och att han hoppades att det skulle bli krig igen nån dag. "Du hoppas ju att det ska bli krig" brukade Bertil säga. Då brukade Adam börja 'kriga'.

När bröderna den här kvällen hade spelat TP i en halvtimme utan incidenter, avbröts dom av telefonen. Adam svarade, men lämnade snabbt över luren till Bertil. Det var Bönan.

– Det är match i morgon!

– ... just det ... Pallby 4 ...

– Min pappa undrar om din pappa kan hämta efter matchen?

– ... ja ... det har han nog tänkt ... vänta, jag ska gå och fråga.

Bertils pappa, som hette Puck, satt i soffan och tittade på Rapport. Gorbatjov pratade och Pucks blick var klistrad vid rutan.

– ... pappa ...

– Ja?

Puck tittade fortfarande på Gorbatjov.

– ... Bönan undrar ... Bönans pappa undrar om du hämtar oss efter matchen i morgon?

– Va? Om jag ska hämta er?

Nu slutade Puck titta på Gorbatjov. Han flög upp ur soffan och slog sig för bröstet.

– Men det är väl klart att jag ska hämta er!

Puck slutade slå sig för bröstet, och plockade

ur bakfickan fram det som han sökt i bröstfickan: Kalendern.

– Det står ju här! Klart och tydligt! Jag hämtar er efter första, tredje, femte, sjunde och nionde matchen! I morgon är ju den sjunde, eller hur!?

– ... eh ... ja, just det ... då säger jag till Bönan att du hämtar oss ...?

– Ja, gör det ... och du! Påminn honom om att hans pappa ska hämta efter träningen udda veckor fram till jul! Sen måste vi ju göra ett nytt schema!

Puck tyckte det var viktigt att planera saker ordentligt. Allt som var möjligt att planera i förväg skulle också göras det, och det i så god tid som det överhuvudtaget var möjligt.

Varje söndag klockan sju var det planeringsmöte hemma hos familjen Helig. Huvudpunkten var att bestämma vem som skulle laga mat vilken dag, följande vecka. Alla skulle laga mat minst en dag. Dessutom var man tvungen att redan på söndagen meddela exakt vad man skulle laga. Annars blev Puck dålig i magen. Det var han visserligen ändå för det mesta, men ingen visste hur dåligt hans mage skulle må utan den noggranna planeringen.

Strax efter att Bertil kommit tillbaka till TP-bordet utbröt ett mindre krig. Bertil svarade fil när svaret var gräddfil. Det ville inte Adam godkänna och det började hagla personangrepp. Precis när bröderna var på väg att hoppa på varandra kom Puck inflygande.

– Vad är det frågan om!?! skrek han. Calle ska faktiskt sova!

Bröderna förklarade vad det var frågan om.

Puck suckade. Det var så typiskt att dom alltid skulle börja bråka och att han alltid var tvungen att leka FN. Och nej, det var klart att fil inte kunde godkännas, men det var inte det som var det viktiga, utan det viktiga var att Calle skulle sova.

– Och att jag ska slippa leka FN varenda jäkla dag! avslutade han föreläsningen.

Puck hade lekt FN många gånger. Bertil hade därför lärt sig att FN:s uppgift var att dyka upp överallt där det var, eller kunde tänkas bli krig och säga åt dom krigande att skärpa till sig.

3

– Snart är det år 1990!

Lill-Mats ord ekade i klassrummet. Han lät smått upprörd över att 80-talet snart var slut.

– Snart är det 1990, upprepade han mer sansat. Och det händer en väldans massa i världen! Så nu ska vi prata lite om ... vi kan kalla det för geografi!

Jonte räckte upp handen. Han undrade vad det här hade med matte att göra? Skulle dom inte räkna matte hela veckan? Lill-Mats svarade att det inte hade ett dugg med matte att göra, men det var viktigt och därför skulle han prata om det ändå, innan dom fick räkna matte.

Han pratade i en dryg timme. Bertil visste redan det mesta. Ämnet var Europa, världsdelen där Sverige hörde hemma. Europa var delat på mitten. På östra sidan var dom dumma länderna och på västra sidan, där Sverige låg, var dom snälla. Tydligast var detta i Tyskland, landet som hade en del på varje sida. Där gick det till och med en mur rakt igenom en hel stad, Berlin. Berlinmuren kallades den. (Det visste Bertil. Västtyskland var typ bäst i världen i fotboll. Östtyskland var värdelöst.)

Självklart var det inte så att människorna på andra sidan var dummare. Det var bara det att dom få som bestämde där borta var ena riktiga puckon.

Men nu hade det börjat hända saker! Nu hade nämligen Sovjet, det största av dom dumma länderna, fått en ledare som visat sig vara riktigt snäll. (Gorbatjov hette han, det var han som var på Rapport och Aktuellt varje kväll.)

Eftersom Sovjet var större än alla dom andra länderna tillsammans, så hade dom alltid bestämt lite som dom ville, och sett till att dom mindre länderna behöll sina dumma ledare. Men nu när den snälle Gorbatjov bestämde, så hade människorna i några av dom mindre länderna plötsligt vågat börja säga ifrån, och puttat undan sina puckoledare.

Detta var helt fantastiskt, förklarade Lill-Mats. Det var oerhört viktigt att alla förstod det. Därför borde alla se nyheterna på TV, åtminstone en gång om dagen. Alla nickade. Sen var det rast.

Klassens killar hade två givna sysselsättningar. Spela landbandy och lära känna Patte. Först ägnade dom sig åt båda sakerna och lärde sig att Patte var en superstjärna på bandyplanen. Sen förstod dom att han var det även på fotbollsplanen. Han berättade nämligen att han spelat i IFK Bärby. Ett av världens bästa lag, det visste alla.

– Men varför slutade du där!? sa Jonte.

– Äh, hade inte tid ...

– Vadårrå?

Patte svarade inte. Konstigt nog upprepade inte Jonte frågan, utan blev även han tyst. Därmed blev alla tysta. Det gick några sekunder.

– Nån som hörde om den där skogsbranden i Bärby i våras? sa Patte sen med ett plötsligt flin.

– Näe, vadå!? skrek Jonte och Bönan i munnen på varandra, medan resten gapade.

Men Patte sa inget mer om saken, utan nöjde sig med att fortsätta flina och rycka på axlarna. Återigen var det ingen som fortsatte fråga. Sen ville Patte fortsätta spela bandy.

På lunchen fick Bertil problem. Det serverades nämligen lapskojs. Det fanns mycket mat som inte var ätbar, skolans blodpudding brukade till exempel sällan vara stekt, snarare kokt, och levergrytan var inte heller någon höjdare. Men av all äcklig och oätbar mat som existerade, var lapskojs det absolut värsta.

Bertil kunde inte förstå varför nån ens kommit på tanken att hitta på en sån maträtt. Det såg ut ungefär som potatismos. Som nån av mattanterna hade lagt en alldeles färsk och kletig spya i. Och sen rört runt. Det smakade därefter. Och luktade. Bertil hade därför svårt att vistas i matsalen när det serverades lapskojs. När han nu tillsammans med Bönan och Mohammed närmade sig ingången och kände oset, började han således automatiskt bromsa.

– ... ska ni äta? sa han oroligt.

Bönan vände sig om.

– Ja, självklart! Det är ju lapskojs!

Bertil kom ihåg att Bönan gillade kräkblandat potatismos och vände sig mot Mohammed istället.

– Ska vi gå till affären? sa Mohammed med sitt vanliga flin.

Bertil nickade nöjt.

– Men ni kan väl vänta på mig! invände Bönan.

Dom kom överens om att ge Bönan ett par minuter att sleva i sig så mycket han orkade. Bertil var

smått fascinerad av att Bönan fick i sig nåt överhuvudtaget. Om han själv försökte med ens en liten tugga, skulle den vända på vägen ner i magen, och förmodligen även dra med sig hela frukosten upp.

Puck brukade prata om hur viktigt det var att äta ordentligt av skolmaten. Men om man spydde upp både den och frukosten, så var det väl bättre att låta bli? Och köpa godis istället?

Bertil tyckte om godis. Man skulle kunna säga att det var hans tredje stora intresse, efter sport och matematik. Det var dessutom det stora undantaget, för han hade faktiskt intresset gemensamt med storebror Adam. Puck däremot föredrog potatis, bönor och torsk med äggsås. Och en skorpa till kaffet.

Vid affären fick Bertil problem igen. Han hade inga pengar med sig.

– Det är lugnt, du kan få halva den här! sa Mohammed och viftade med en butterskaka. Jag orkar ändå inte hela!

– ... visst, schysst ... nickade Bertil, förvånat och nöjt.

Hela halvan både gick ner och stannade kvar i magen.

På vägen hem från skolan diskuterades kvällens stora händelse.

– Ikväll ska vi bara vinna! sa Bönan. Jag känner det på mig, alltså! Eller hur!? Ikväll lossnar det!

– Jag tror fan också det! sa Jonte. Nu jävlar!

– Precis! sa Henke. Nu jävlar!

– ... fast det vore ju ganska bra med oavgjort också, sa Bertil.

Återigen fick han tyst på alla med sitt inlägg.

– Äh! sa Jonte. Bertil ska alltid vara en sån jäkla pessimist! Eller hur!?

– Ja, precis! sa Henke. Han är en sån jäkla pissmiss!

Bertil ryckte på axlarna.

4

Exakt fem och en halv timme senare stod han på fotbollsplanen. Matchen var inne i andra halvlek och han var inte i närheten av spelet. Han spelade forward. Därmed var bollen långt, långt borta.

Bertil ägnade sig istället åt matematiken igen. Han räknade på lagets nya tabellrad. Tack vare 0-5 hittills idag, så var målskillnaden uppe (eller nere?) i 1-49 nu. Men Bertil hade sett betydligt värre. Han gillade att läsa i Guinness rekordbok, särskilt bottenrekorden. Sämsta någonsin i olika kategorier, det passade särskilt bra att mäta i just sport.

I till exempel korvätning däremot, var det visserligen intressant att en amerikan hade lyckats trycka i sig 63 stycken på en timme, men man fick sällan läsa om vem som hade ätit minst korvar på en timme. Bertil insåg att det var många som delade det rekordet och att det var oslagbart. Men det vore ändå intressant att få veta något om det mest misslyckade rekordförsöket. Typ en norrman från Stavanger som fick magknip och stannade på fyra och en halv korv.

Men några sådana rekord fanns inte. Fast 63 korvar på en timme var förstås också en bottennotering på sätt och vis. Den där amerikanen hade förmodligen bättre behövt en bantningsdiet. Men

poängen var att amerikanen själv tyckte att han gjort en fantastisk prestation, när han pressat i sig sin 63:e korv. Bertil läste hellre om människor som känt sig riktigt misslyckade, som den där norrmanen säkert skulle ha gjort.

Inom sporten fanns det massor av liknande noteringar. Fast Bertil brukade inte skratta skadeglatt, när han läste om en fotbollsspelare som gjort tre självmål på tio minuter, eller om ett lag som förlorat med 59-1. Han ville bara leva sig in i känslan, hur det kändes att verkligen göra fiasko. Jublade dom när dom gjorde det där 1-59-målet till exempel? Vad sa tränaren i pausen? Sa han kanske som Hasse Tränare brukade säga: "Deppa inte ihop nu grabbar, kunde dom göra 27 mål i första halvlek så kan ni göra 27 i andra." Det lät annars ganska osannolikt till och med när Hasse Tränare sa det, och antalet mål bara var fyra eller fem.

Men Backarnas FF var förstås ändå ett riktigt uselt fotbollslag. Även om Bertil alltid protesterade när Adam sa det.

Puck däremot brukade säga att Bertil och hans lagkompisar minsann gjorde så gott dom kunde. Att dom nån gång säkert skulle vinna en match, om dom bara fortsatte kämpa. Och att det viktiga faktiskt inte var att vinna, utan just att kämpa och att ha roligt.

Bertil var lite tveksam till det. Var det verkligen så roligt att kämpa och förlora? Borde det inte vara lite mera skojigt att få vinna? Eller åtminstone göra mål nån gång?

Här avbröts Bertils tankar av att han sparkade Jonte i huvudet. Nej, det gjorde han inte riktigt

egentligen, men effekten blev densamma; Bertils sko i Jontes ansikte. Orsaken var att det plötsligt kom en boll att springa på. Bertil sprang. Och han hann faktiskt först på bollen, som han klippte till så hårt han kunde. Tyvärr hade han strax innan hunnit upptäcka att hans skor inte var knutna. Det var därför den högra skon i skottögonblicket lämnade hans fot och begav sig rakt åt vänster, vilket tyvärr råkade vara närmaste vägen till Jontes ansikte.

Bollen gick till inkast och en viss kalabalik uppstod. Jonte låg på marken, Bertil stod och stirrade, och domaren och Hasse Tränare kom springande. Bertil visste inte riktigt vad han skulle säga:

– ... oj.

Det var förmodligen inte världens bästa sak att säga, men Bertil kände ändå att det lilla ordet var en bra sammanfattning av hur han såg på situationen. Hasse Tränare vände sig mot domaren:

– Kanske bäst vi bryter här? Bara några minuter kvar ju?

Domaren lydde och avbröt Pallbyspelaren som väntade på att få göra inkast. Jonte hade rest sig upp och höll på att bloda ner en näsduk.

– Det där var ju rätt tänkt i alla fall, Bertil. Men försök spela på fötterna nästa gång. Och försök passa bollen istället för dojan va?

Bertil svarade med ett förlåt och mumlande medhåll.

– Värdelöst, eller hur?

Bönan hade smugit upp bredvid Bertil. Bertil undrade försiktigt vad det var som var värdelöst.

– 0-5! Det är ju helt jävla uselt!

Bertil var glad att Bönan inte hade nån syn-

punkt om skoincidenten, och försökte dela med sig av sin glädje:

– ... men så dåligt var det ju inte egentligen. Vårt snittresultat i år är ju 0-7 ...

– Eller hur! Det här var ju en fantastisk framgång om man ser det på det sättet!

– ... ja, och vi förlorade ju inte med 59-1 i alla fall ...

– Jag ska fan byta lag ...

– ... vi har ju inte släppt in 59 mål på hela säsongen ens ...

– Alltså jag säger bara det: Jag byter lag! Inte en chans att jag spelar kvar i det här sopgänget! Senast nästa år byter jag!

Bertil smålog, samtidigt som han såg att Puck stod en bit från Hasse Tränare och tittade på klockan.

Medan Puck placerade in Bönan och Bertil i baksätet, frågade han varför matchen slutat så tidigt. Bertil förstod till sin lättnad att Puck hade missat sin sons matchavgörande prestation.

– Det hände en liten olycka, sa Bönan med ett flin, innan Bertil hann reagera.

– Oj då, allvarligt?

– Nej då, bara nån som fick ett anfall av akut klantighet.

– Jaja, då hinner vi hem till Aktuellt i alla fall.

Puck verkade lyckligtvis inte intresserad av vad akut klantighet var för en åkomma.

– ... och Sportnytt ... flikade Bertil in för att få ett ord med i laget.

– Vad gjorde ni i skolan idag då grabbar? sa Puck och undvek att prata om matchen.

- Räknade matte, vi har matte med Lill-Mats hela veckan, svarade Bönan
- Ja, just det ... och det går bra?
- Ja, det är så jäkla lätt! Eller hur, Bertil? Hur simpelt som helst! Eller hur, Bertil?
- ... mmm ...
- Jaså? Det är ju bra att ni har en ny lärare ... jag menar, han är bra va, den där Lill-Mats?
- Jorå, han är ganska kul, flinade Bönan.

5

Bertil ville alltid vara i skolan en kvart innan första lektionen. På så sätt minimerade han risken att komma för sent. Eftersom han hade cirka elva minuters promenad till skolan, krävdes det en väldigt stor olyckshändelse på vägen för att han inte skulle komma i tid.

Dessutom var det skönt att vara först på plats. Så att man inte drabbades av några obehagliga överraskningar. Tänk om klassen plötsligt flyttat till exempel? Till en annan byggnad eller till och med till en annan skola? Kanske inte så sannolikt, men om klassrummet av någon anledning var helt tomt när han kom, trots att lektionen precis skulle börja? Då skulle Bertil bli riktigt orolig. När han kom en kvart för tidigt slapp han den oron. För då skulle klassrummet garanterat vara helt tomt. Annars skulle han bli ännu oroligare. Om det till exempel var fullt med nior i klassrummet. Det skulle vara läskigt.

Klockan 7.43 på fredagsmorgonen skuttade han ner för trapporna till porten för att ge sig iväg på 11-minuterspromenaden till skolan, som skulle se till att han kom dit exakt 16 minuter före första lektionens början. Men då hände nåt oväntat.

Precis när Bertil grabbat tag i portdörren var det nån som sa "hej". Det hände ibland att gran-

narna hälsade, men den här gången kände Bertil att det var nåt konstigt. För det första fick han hälsningen i ryggen. Dessutom var det nånting med den där rösten som inte stämde. När han vände sig om förstod han. Det var en tjej som stod där! Inte nån äldre granne som skulle vara trevlig, utan en riktig tjej, i hans ålder!

Bertil stirrade en stund för att placera ansiktet, men det gick inte, trots att han kände igen det. Sen kom han på att han nog inte bara skulle stå där och stirra, han var ju på väg ut genom porten. Vilket även tjejen verkade vara. Sen kom han på att han skulle kunna svara på hälsningen.

– ... eeh ... hej ...

Tjejen bara log. Och mycket riktigt följde hon efter ut genom porten. Inte nog med det. Hon började gå bredvid Bertil, som om dom hade sällskap.

– Så du bor också här?

Jo, hon tyckte uppenbarligen att dom hade sällskap. Det var bäst att försöka fortsätta svara.

– ... mmm ...

Bertils tankar gick på högvarv, medan han svarade så uttömmande han förmådde på tjejens frågor. Vem var det egentligen? Och varför pratade hon med honom?

Bertils ovilja att prata gällde extra mycket med tjejer. Han kunde inte helt enkelt. Det blev alldeles för mycket aktivitet i hjärnan, när han skulle göra det. Dessutom hade han ett filter som silade alla tankar, och det som kunde slinka genom var max två stavelser i taget. Det skulle förmodligen ta ett par år att filtrera fram ett vettigt svar. Dom flesta i Bertils omgivning visste om detta så han brukade

klara sig från såna situationer. Men den här tjejen verkade inte alls ha fattat det. Trots att han kände igen henne. Så vem var det!?

– Idag skulle vi ha engelska med Ingmarie, va?

Okej, där fick han svaret. Han var en idiot. Tjejen gick i hans klass. Men hade bara gjort det i tre dagar. Det förklarade varför hon inte fattat att hon inte skulle prata med honom. Elin hette hon visst.

– ... mmm ... just det ... engelska.

Efter lättnaden över att ha kommit på vem han konverserade, hade Bertil åstadkommit ett rekordlångt svar.

– Och sen skulle vi äta chips på sista timmen?

– ... mmm ... just det ... chips.

Det var sant. Sista timmen på fredagar åt man chips med Ingmarie. Det var en tradition hon hade haft med alla sina sexor i massor av år.

– Jag har grillchips med mig.

– ... mmm ... grillchips.

Visserligen gick konversationen riktigt bra, men Bertil blev ändå lättad när dom närmade sig backen där andra klasskamrater dök upp. Emma gled upp bredvid Elin, och till sin förvåning såg Bertil Bönan komma från andra hållet. Bönan brukade inte komma 16 minuter för tidigt.

– Tja, Bertil.

– ... tja ... vad tidig du är idag ...?

Bönan hade ingen bra ursäkt för sin tidighet. Istället bytte han ämne, medan dom började gå uppför backen, med sina blickar stadigt fästa i marken:

– Fan, det var illa det där med Jonte alltså ...
– ... jo ... det var lite otur ...
– Otur? Ja så kan man kalla det kanske ... fast jag vet inte om han håller med om det ...

– ... nähä ...
– Du hörde va?
– ... va?
– Ja, att han var tvungen att åka till akuten efteråt ... ett par tänder som lossnade ... fick du inte veta det? Han sa att hans pappa skulle ringa dig.

Bertil blev tyst. Varför skulle han vara så jäkla klantig för? Så typiskt. Nu skulle han få en utskällning av Jontes pappa också.

– ... ojdå ...
– Jo för fan, det skulle kosta ganska ordentligt att fixa dom där tänderna tydligen, så hans pappa ville prata med din.

Inte det också! Puck skulle garanterat få krupp.

– Och dom hade visst snackat med polisen också ...

Nu höjdes skuldkänslorna till en ny nivå. Det liknade mer klassisk panik.

– Men! ... polisen ... nej!
– Jo för fan, man kan inte bete sig hur som helst på planen vet du. Du kommer väl ihåg den där colombianen som sparkade ner domaren? Han fick ju fängelse ...

Bertil blev tyst igen. Rösten skulle ändå bara stocka sig om han försökte prata. För första gången under samtalet tittade han upp på Bönan. Hans blick kom precis i tid för att se Bönans ansikte byta uttryck, från djupt gravallvar till brett flin.

– Hahahaha!! Du trodde på det, eller hur!? Eller hur!? Du trodde på det, visst!?

Bertil var tvungen att flina med. Båda var vana vid situationen. Bönan var en begåvad lögnare, medan Bertil var ett fantastiskt lättlurat offer. Vilket mest berodde på att han var en sådan usel lögnare själv. Han var oftast fullt upptagen med att försöka säga det som var sant.

Tabell 5: LQ = Lögnkvot för killarna i 6A

<i>Bönan</i>	150
<i>Jonte</i>	150
<i>Henke</i>	100
<i>Tomas</i>	75
<i>Bertil</i>	10
<i>Patte, Mohammed</i>	???

Bönan, Jonte och Henke ljög så mycket som möjligt. Henke fick lägre värde eftersom det aldrig var någon som trodde på hans lögner.

Jonte hade fläskläpp. Det var det första Bertil såg när han kom fram till skolan. Han var inte ensam om det. Även större delen av klassens tjejer la märke till den kraftiga förstoringen av Jontes annars så tunna mun. Denna större tjejjandel brukade lägga märke till det mesta med Jonte, som genast blev omringad.

– Åh, Jonte! Vad har du gjort?

– Vad har hänt, Jonte?

Tjejerna skrek i kör. Jonte trivdes med uppmärksamheten, han var ganska van. Bertil var också van vid sin roll som åskådare och åhörare. Nu hörde han att Jonte besvarade frågorna som han

överöstes med. En del svordomar och uttryck som kland och dåre förekom.

Sen förvandlades Bertil från åskådare till åskådad, när alla tjejer i en gemensam rörelse vände sig mot honom. Det var han betydligt mer ovan vid. Trots att tjejerna fortfarande stod kvar borta vid Jonte, och trots att ingen av dom sa ett ord, kände Bertil en välbekant hetta i ansiktet. Han ansträngde sig till det yttersta för att inte råka besvara något av leendena från tjejerna. Då skulle huvudet garanterat koka över. Efter någon sekund hade alla tjejer vänt sig mot Jonte igen och pärsen var över. Trodde Bertil. Då ropade Jonte.

– Öh! Bertil! Kom hit!

Bertil brukade, precis som alla andra, för det mesta göra ungefär som Jonte ville. Han rörde sig försiktigt mot klungan av tjejer och Jonte, utan att riktigt veta vad Jonte ville, men han anade att det inte skulle bli någon helt positiv upplevelse.

– Du Bertil ... Vad var det som hände igår egentligen?

– ... igår?

Bertil spelade dum. Den konsten kunde han. Dessutom var han trots allt inte 100,000 (hundra komma noll noll noll) procent säker på vad Jonte menade. Det kunde ju vara så att han ville höra senaste nytt i Palestinakonflikten.

– Ja, var det nåt fel på dina skor eller ...?

– ... jaha, du menar det ... njaae ... jag hade nog bara glömt att knyta dom.

Jonte flinade nöjt och alla andra skrattade.

– Snygg du är i håret förresten, Bertil! avslutade Jonte.

Därmed kokade Bertils ansikte äntligen över. Trots att Jonte för en gångs skull hade fetare läppar. Men en sån liten detalj gjorde inget för Jonte. Han var ändå hur cool som helst. Att hans ansikte skulle koka var fullständigt orealistiskt.

Tabell 6: CQ= Coolhetskvoter för killarna i klass 6A

Jonte	150
Bönan	120
Tomas	120
Mohammed	60-80
Henke	60
Bertil	31
Patte	???

Bertils egen coolhet var alltså precis över Henkes smarthetsnivå. Bertil var bara precis tillräckligt cool för att kunna knyta skorna. Så illa var det tyvärr.

Hans stora svaghet var att han inte kunde ljugga, medan han själv gick på vad som helst. Det var inte coolt. Henke borde egentligen även här vara nere på schimpansnivå. Men han pratade trots allt betydligt mer än schimpanser. Vilket Bertil tyvärr inte gjorde.

För övrigt hade han en aning om att Patte i själva verket skulle hamna betydligt högre upp i den här tabellen.